

BATI BALKANLAR VE TÜRKİYE'YE YÖNELİK YATAY DESTEK

UZMANLIK KOORDİNASYON MEKANİZMASI

Adaletin güçlendirilmesi

Yolsuzluk, ekonomik suç ve kara para aklama ile mücadele

Ayrımcılıkla mücadele ve hassas
grupların haklarının korunması

İfade ve basın özgürlüğünün teşvik edilmesi ve korunması

Uzmanlık koordinasyon mekanizması

Avrupa Birliği ile birlikte ortak
finanse edilmektedir

AVRUPA BİRLİĞİ

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Konseyi ile birlikte
ortak finanse edilmekte ve
uygulanmaktadır

Yatay Destek, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasi alanlarındaki reform gündemlerini yerine getirme ve Avrupa standartlarına uyum sağlama hususlarında Batı Balkanlardaki Yararlanıcılar ve Türkiye'ye destek vermeyi amaçlayan bir Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi iş birliği girişimidir. Bu hususlar, AB genişleme sürecinin de öncelikleri arasında yer almaktadır.

2016 yılından beri yürütülmekte olan bu program, birtakım önemli alanlarda elde edilmiş olan sonuçlar üzerine inşa edilmiştir. Bu alanlar arasında adaletin güçlendirilmesi; yolsuzluk, ekonomik suçlar ve kara para aklama ile mücadele; ayrımcılıkla mücadelenin desteklenmesi; hassas grupların (LGBTİ bireyler, azınlıklar ve Romanlar) haklarının korunması ve ifade ve basın özgürlüğünün desteklenmesi ve korunması yer almaktadır.

Yatay Destek programı, yararlanıcılarını tamamlayıcı iki katmanlı bir yaklaşım ile desteklemektedir:

- ▶ Avrupa standartları ile uyumun artırılması amacıyla, ihtiyaç özel hazırlanmış teknik iş birliği, ve
- ▶ Mevzuat analizi ve ilgili destek taleplerine yanıt olarak **Uzmanlık Koordinasyon Mekanizması (UKM)** üzerinden amaca özel tavsiye ve uzmanlık sunulması.

UZMANLIK KOORDİNASYON MEKANİZMASI NEDİR?

Uzmanlık Koordinasyon Mekanizması (UKM), belirli taleplere yönelik olarak Avrupa Konseyi tarafından hukuki anlamda uzmanlık ve politika tavsiyesi sunulmasına yönelik bir araçtır. UKM, Batı Balkanlar ve Türkiye'ye yönelik Yatay Desteğin (bundan böyle Yatay Destek olarak anılacaktır) bir parçasını oluşturmaktadır.

UKM'İN KAPSAMI NEDİR?

UKM'nin çalışma kapsamı, aşağıdaki alanlarda, mevzuat ve politika belgelerinin Avrupa Konseyi standartları ile uyumunun değerlendirilmesi dâhil olmak üzere, yasama ve politika konularında uzman tavsiyesini içermektedir:

- ▶ adaletin güçlendirilmesi;
- ▶ yolsuzluk, ekonomik suç ve kara para aklama ile mücadele;
- ▶ ayrımcılıkla mücadele ve hassas grupların haklarının korunması;
- ▶ ifade ve basın özgürlüğü;
- ▶ Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonunun (genellikle Venedik Komisyonu olarak bilinmektedir) yetki alanında bulunan anayasal konular.

KİMLER UKM KAPSAMINDA TALEPTE BULUNABİLİRLER?

■ Yararlanıcının hükümet yetkilileri, meclis başkanları, meclis komisyon başkanları, kamu denetçiliği kurumları veya ilgili bağımsız devlet kurumları UKM kapsamında uzman görüşü için talepte bulunabilirler.

■ Ayrıca özellikle Venedik Komisyonunun yetki alanına giren konularda Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi organları (örneğin Genel Sekreter, Bakanlar Komitesi, Parlamento Meclisi ve Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi) UKM desteği için talepte bulunabilir. Bunlara ilaveten, ilgili yararlanıcıların anayasa mahkemeleri, Venedik Komisyonu tarafından amicus curiae (bilir kişi) raporu talebinde bulunabilir.

TALEP NASIL HAZIRLANIR VE İŞLEME ALINIR?

■ Talepler, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yazılı olarak mektup veya faks yoluyla iletebilir. Venedik Komisyonu uzmanlığına ilişkin talepler ise, doğrudan Venedik Komisyonu Başkanına iletebilir.

■ Talep edilen uzmanlığın sunulmasını takiben, tercihen taleplerin, hakkında uzmanlık talep edilen mevzuatın veya politika belgesinin adı ve türü, uzmanlık talep edilmesinin veya mevzuat ya da politikaların değiştirilmesine yönelik taleplerin sebepleri ve yeni mevzuat ya da politika belgelerinin kabul edilmesi (veya mevcut mevzuat ve politika belgelerinde yapılacak değişiklikler) için öngörülen süre de dâhil, mümkün olduğu kadar çok ayrıntı içermesi gerekmektedir.

■ Alınan talepler, ilgili Avrupa Konseyi kurumları tarafından işleme alınacaktır. Avrupa Konseyi talep edilen uzmanlığın mümkün olan en kısa süre içerisinde sunulmasını amaçlamakla birlikte, kesin süre, talepte bulunan makamlara danışılarak belirlenmektedir.

TALEBİN KABUL EDİLMESİNE İLİŞKİN KRİTERLER NELERDİR?

- UKM talebi, aşağıdaki kriterlerin tamamını karşılamalıdır. Talep;
 - ▶ Bir önceki bölümde belirtilen kurumlar tarafından yapılmalıdır;
 - ▶ Avrupa Konseyinin uzmanlık alanına girmelidir;
 - ▶ Şu tematik alanlar kapsamında olmalıdır: adaletin güçlendirilmesi; ekonomik suçlar ile mücadele; ayrımcılık ile mücadele ve hassas grupların korunması; ifade ve basın özgürlüğü. Talep, Venedik Komisyonunun yetki alanına da girebilir.
 - ▶ Yatay Destek programının süregelen faaliyetlerinden birisi kapsamında sunulamaz.

TALEP NEREYE İLETİLMELİDİR?

- UKM talepleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine mektup, e-posta veya faks yoluyla iletilebilir:
 - ▶ Avrupa Konseyi Genel Sekreteri
Avrupa Konseyi
F-67075 Strasbourg Cedex, Fransa – Faks: + 33 3 88 41 27 99
İnternet sitesi: www.coe.int/en/web/secretary-general/private-office
- Venedik Komisyonu uzmanlığına ilişkin UKM talepleri ise, mektup, e-posta veya faks yoluyla Venedik Komisyonu Başkanına iletilebilir:
 - ▶ Venedik Komisyonu Başkanı
Avrupa Konseyi
67075 Strasbourg Cedex, Fransa – Faks: +33 3 88 41 37 38
E-posta: venice@coe.int

UKM kapsamında sunulan desteklere ve elde edilen sonuçlara ilişkin örnekler

- ▶ Venedik Komisyonunun taşınmazlarla ilgili geçiş süreçlerinin keskinleştirilmesine ilişkin taslak Kanun hakkındaki **görüşü** ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1. Protokolü'nün 1. maddesi uyarınca, **Arnavutluk** meclisi tarım arazileri ile ilgili mülkiyet hakları ve bu arazi kayıtlarıyla ilgili kalan sorunları etkili biçimde çözen bu Kanun'u Nisan 2020'de kabul etmiştir.
- ▶ **Bosna Hersek'teki** Yüksek Yargı ve Savcılık Kurulu Kanunu'nda yapılacak değişiklikler hakkındaki taslak Kanun ile ilgili **görüşü** sorulduğunda Venedik Komisyonu, yeni hükümler hakkında yetkili makamlara bazı tavsiyeler vermiş ve Taslak Kanun'un hükümlerini daha kesin hâle getirmeleri için onları teşvik etmiştir.
- ▶ Adalet Bakanı **Kosova'daki** Savcılık Kurulu Kanunu'nda yapılacak değişikliklerle ilgili gözden geçirilmiş taslak hakkında **görüş** talebinde bulunmuştur. Bu talebe ilişkin Venedik Komisyonunun aldığı kararda ise taslak Kanun'daki değişikliklerin gözden geçirilmiş hâlinde, ilk hâline kıyasla net ve önemli bir ilerleme kaydedildiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak, Kosova Savcılık Kurulu hakkındaki 06/L-056 sayılı Kanun'u değiştiren ve tamamlayan 08/L-136 sayılı Kanun, 14 Nisan 2022'de kabul edilmiştir.
- ▶ Adalet Kurulu ve Hâkimler Kanunu'nda yapılacak değişiklik taslakları hakkında Venedik Komisyonunun yayımladığı acil **görüş** metninde yer alan tavsiyeler uyarınca, **Karadağ** Adalet Bakanı Adalet Kurulu ve Hâkimler Kanunu'nda yapılacak gözden geçirilmiş değişikliklerden oluşan taslak kanun metni hakkında ikinci bir görüş talebinde bulunmuştur. Bunun ardından yapılan uzmanlık değerlendirmesi taslak kanunun genel anlamda olumlu değerlendirildiğini doğrulamış ve yeni getirilen değişiklikleri memnuniyetle karşılamıştır.
- ▶ **Kuzey Makedonya'da** ise, Venedik Komisyonu taslak Olağanüstü Hâl Kanunu hakkında **görüşünü** bildirerek taslak Kanun'un Komisyonun önceki görüş ve raporlarında belirttiği belli başlı gerekliliklerin çoğunu yerine getirdiğini vurgulamıştır. Komisyon görüşünde, olağanüstü hâl durumunda güçler arasında makul bir denge sağlanmasını tavsiye eden ve Hükümet'in böyle bir durumda elde ettiği istisnai yetkilerin güvencelerle sınırlandırılması gerektiğini öngörerek Anayasa ile düzenlenmemiş boşlukları dolduran taslak Kanun'u desteklemiştir.
- ▶ Avrupa Konseyi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimi, **Sırbistan'ın** taslak Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kanunu hakkında **hukuki uzmanlık** sunmuştur. Bu uzmanlığın sağlanmasının ardından taslak Kanun'un gözden geçirilmesinden sonra verilen tavsiyelerin gözden geçirilmiş taslak kanun metninde ne ölçüde dikkate alındığını değerlendiren ve yeni hükümleri Avrupa Konseyinin toplumsal cinsiyet eşitliği standartlarına ve model alınan mevzuatlara göre analiz eden ikinci bir hukuki uzmanlık desteği sunulmuştur. Sırbistan'da toplumsal cinsiyeti sistematik biçimde ele alan ilk kanun olan Sırbistan'ın Toplumsal Cinsiyet Kanunu, Avrupa Konseyinin verdiği tavsiyelerin bir kısmını da içerecek şekilde 1 Haziran 2021'de yürürlüğe girmiştir.

DAHA FAZLA BİLGİ

Yatay Destek Koordinasyon Ekibi
Program Koordinasyon Müdürlüğü
Avrupa Konseyi
Avenue de l'Europe F-67075 Strasbourg Cedex, Fransa
Tel. +33 (0)3 88 41 20 00
E-posta: Horizontal.Facility@coe.int

Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi ortak programı olan "Batı Balkanlar ve Türkiye'ye Yönelik Yatay Destek" (Yatay Destek III), 2023'te başlayan ve 2026'ya kadar devam edecek bir iş birliği girişimidir.

Program, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Kosova*, Karadağ, Kuzey Makedonya, Sırbistan ve Türkiye'deki eylemleri kapsamaktadır. Bu program ile, yararlanıcıların insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasi alanlarındaki reform gündemlerini yerine getirmeleri ve AB genişleme süreci için de bir öncelik olan, Avrupa standartlarına uyum sağlamaları desteklenmektedir.

**Bu ifade, statüye ilişkin görüşlere hanel getirmez ve BM Güvenlik Konseyi'nin 1244 sayılı Kararı ve Uluslararası Adalet Divanının Kosova'nın Bağımsızlık Deklarasyonu hakkındaki Görüşü ile uyumludur.*

Avrupa Birliği üye ülkeleri bilgi, kaynak ve geleceklarini birleştirmeye karar vermiştir. Bu ülkeler, birlikte, kültürel çeşitlilik, hoşgörü ve bireysel özgürlükleri korurken, istikrar, demokrasi ve sürdürülebilir kalkınma bölgesi oluşturmuşlardır. Avrupa Birliği, bu kazanımlarını ve değerlerini sınırlan ötesindeki ülkeler ve insanlarla da paylaşmaya kararlıdır.

www.europa.eu

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş, Avrupa Birliği'ne üye tüm ülkeler dahil olmak üzere 46 üye ülkeden oluşmaktadır. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşmenin üye ülkelerdeki uygulamasını denetler.

www.coe.int

Avrupa Birliği ile birlikte ortak
finanse edilmektedir

AVRUPA BİRLİĞİ

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Konseyi ile birlikte
ortak finanse edilmekte ve
uygulanmaktadır